

ASPECTE DE DREPT COMPARAT PRIVIND PRIVAȚIUNEA ILEGALĂ DE LIBERTATE ȘI RĂPIREA UNEI PERSOANE

Dorina GUREV

Universitatea de Stat din Moldova

Dreptul la libertate, de rând cu celelalte drepturi fundamentale ale persoanei, este protejat atât de actele internaționale, cât și de cele naționale. Pentru apărarea dreptului persoanelor la libertate, legiuitorul autohton incriminează distinct faptele de privațiune ilegală de libertate și de răpire a unei persoane. Menționăm că dreptul la libertate reprezintă posibilitatea persoanei de a se deplasa și de a acționa după propria sa voință și dorință, ceea ce reprezintă o condiție esențială în raport cu activitatea sa și cu relațiile sale în societate.

Analiza prevederilor legislației penale a diferitelor state a permis identificarea unor divergențe în dispozițiile referitoare la infracțiunea de privațiune ilegală de libertate și la cea de răpire a unei persoane. În acest sens putem preciza că în legislația Republicii Moldova, a SUA (majoritatea statelor), a Federației Ruse, a Bielorusiei, Azerbaidjanului etc. privațiunea ilegală de libertate și răpirea unei persoane sunt două fapte distincte. Dimpotrivă, în Codul penal al României, în redacția din 1968 (abrogat), răpirea persoanei era prevăzută ca circumstanță agravantă a infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegal, iar în contextul Codului penal al României în redacția din 2009 (în vigoare) răpirea unei persoane se contopește în textura elementului material al infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegal, asemeni legislației penale a Franței, Elveției, Ucrainei etc. În vederea receptării celor mai optime soluții legislative privind incriminarea numitelor fapte, ne propunem să analizăm variile modele consacrate în materie în legislația altor state.

Cuvinte-cheie: *privațiune ilegală de libertate, răpirea unei persoane, drept comparat, lege penală, dreptul la libertate, normă de incriminare.*

COMPARATIVE LAW ASPECTS ON ILLEGAL DEPRIVATION OF LIBERTY AND KIDNAPPING

The right to liberty along with other human rights is protected by national and international acts. In order to protect the right to liberty Moldovan legislator incriminates separately two crimes: the illegal deprivation of liberty and kidnapping. Right to liberty includes the right of the person to move and to act according to his/her own will and is an essential condition for the individual's activity and his/her relations with other members of the society.

The analysis of the criminal legislation of other countries allowed the author to identify several divergences regarding the elements of the following two crimes: illegal deprivation of liberty and kidnapping. In this sense, in the legislation of such countries as Moldova, USA (the majority of states), Russia Federation, Belarus, Azerbaijan, etc. the crimes of illegal deprivation of liberty and kidnapping are incriminated separately. On the other hand, the Criminal Code of Romania from 1968 (abrogated) included the kidnapping as an aggravating circumstance for the crime of illegal deprivation of liberty. However, according to the new Romanian Criminal Code in force as of 2009, kidnapping is covered by the elements of illegal deprivation of liberty similar to the provisions from France, Switzerland, Ukraine, etc. In this context, the author analyzed various models in order to find the most efficient solutions for Moldovan provisions.

Keywords: *illegal deprivation of liberty, kidnapping, comparative law, criminal law, right to liberty, incrimination norm.*

Libertatea este o valoare socială pe care o are fiecare persoană de la naștere, fapt consemnat în **Declarația Drepturilor Omului și ale Cetățeanului a Adunării Naționale Franceze** [18], în articolul 1: *oamenii se nasc și rămân liberi și egali în drepturi*, și în **Declarația Universală a Drepturilor Omului** [19], de asemenea în articolul 1: *toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi*. Este de menționat că dreptul la libertate, alături de celelalte drepturi fundamentale ale omului, este protejat de un șir de acte internaționale, printre care:

✓ **Declarația Drepturilor Omului și ale Cetățeanului**, care în art.4 definește libertatea ca posibilitate de a face tot ceea ce nu face rău altora: astfel, dreptul fiecărui om nu are limite, cu excepția acelor care asigură celorlalți membri ai societății exercitarea aceluiași drepturi. Aceste limite pot fi determinate numai prin lege (art.7);

✓ **Declarația Universală a Drepturilor Omului**, potrivit căreia dreptul la libertate și securitate este plasat la un nivel cu dreptul la viață, fiind prevăzute de un articol unic (art.3);

✓ **Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale** [17], care, pe lângă faptul că apără dreptul fiecărei persoane la libertate și siguranță, distinge situațiile legale ce reprezintă excepții de la acest drept fundamental (art.5);

✓ **Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice** [32], care apără nu doar dreptul la libertate (art.9), ci stabilește și semnul distinct al libertății, și anume: dreptul de a circula liber și de a-și alege liber reședința (art.12); etc.

Republica Moldova, ca stat de drept, asigură dreptul la libertate tuturor persoanelor prin crearea unui cadru legislativ ajustat la standardele internaționale. În acest sens, menționăm art.25 din Constituția Republicii Moldova [16], care garantează inviolabilitatea libertății individuale și siguranței persoanei, și anume: faptul că persoana are dreptul de a circula liber, fără nicio restricție, și dreptul de a nu fi reținută, arestată sau deținută, cu excepția cazurilor și procedurii prevăzute în mod expres în lege. Instrument de protejare a dreptului la libertate este și legea penală, care incriminează un șir de fapte ce atentează la acest drept constituțional al persoanelor, printre care se numără și privațiunea ilegală de libertate și răpirea unei persoane, infracțiuni ce vor fi supuse investigației.

Făcând o incursiune asupra legislației penale a mai multor state, au fost identificate două modele incriminatorii ale infracțiunii de privațiune ilegală de libertate și a celei de răpire a unei persoane, și anume: **modelul nomen iuris** (privațiunea ilegală de libertate și răpirea unei persoane constituie două infracțiuni distincte) și **modelul combinat** (privațiunea ilegală de libertate și răpirea unei persoane sunt consacrate sub egida unei singure norme incriminatorii). În plus, și prevederile acestora diferă de la stat la stat. Din aceste considerente, găsim oportună analiza de drept comparat a acestor infracțiuni în scopul identificării celor mai optime soluții de consacrare a lor.

Punctul de plecare în cercetarea dată o reprezintă analiza legislației penale a statelor, din rândul cărora face parte și Republica Moldova, în care privațiunea ilegală de libertate și răpirea unei persoane constituie două fapte distincte.

Astfel, **Codul penal al Republicii Moldova** [13] incriminează, la art.164, infracțiunea de răpire a unei persoane, iar la art.166 stabilește răspunderea pentru privarea ilegală de libertate. Însă, este de menționat că legea penală a Republicii Moldova nu conține o definiție a conceptului „răpirea unei persoane”, deoarece norma art.164 este una simplă, iar cu privire la „privațiunea ilegală de libertate”, la alin.(1) art.166 este specificat că *privațiunea ilegală de libertate a unei persoane este acțiunea ce nu este legată cu răpirea acesteia*, ceea ce nu varsă lumină asupra conținutului constitutiv, motiv din care apar unele dificultăți la delimitarea acestora, precum și la aplicabilitatea lor în practică.

Prevederi identice se regăsesc în legislația penală a **Federației Ruse** [50] (răpirea persoanei (art.126) și privațiunea de libertate (art.127)), a republicilor **Tadjikistan** [49] (răpirea persoanei (art.130) și privațiunea de libertate (art.131)), **Azerbadjan** [44] (răpirea persoanei (art.144) și privațiunea de libertate (art.145)), **Kazahstan** [48] (răpirea persoanei (art.125) și privațiunea de libertate (art.126)) și a altor state din spațiul ex-sovietic.

Este de menționat că și în **Codul penal al Bulgariei** [47], în **Secțiunea IV. Răpirea și privațiunea ilegală de libertate**, dispoziția normelor este de asemenea simplă. Astfel, în conformitate cu alin.(1) art.142, persoana poartă răspundere pentru *răpirea unei persoane și privațiunea ilegală de libertate*, iar în acord cu alin.(1) art.142a – pentru *lipsirea ilegală de libertate*.

A trezit interes analiza legislațiilor penale ale statelor ce consacră dispoziții descriptive acestor infracțiuni. Din această categorie ne-a atras atenția art.182 din **Codul penal al Bielorussiei** [46], în care prin „răpire a unei persoane” legiuitorul subînțelege: *acțiunea ascunsă, deschisă, prin înșelăciune sau abuz de încredere ori îmbinată cu violență sau cu amenințarea aplicării ei ori cu alte forme de constrângere, de capturare ilicită a unei persoane, în absența elementelor componente de infracțiune prevăzute la art.291* (luarea de ostatici). Analogic este construită și norma de incriminare a răpirii unei persoane consacrată în **Codul penal al Armeniei** [45] (art.131). Cu referire la infracțiunea de privare ilegală de libertate, în legislația penală a Bielorussiei aceasta este prevăzută la art.183 și reprezintă: *limitarea libertății persoanei prin plasarea acesteia în orice încăpere, prin legare sau altă modalitate de reținere forțată, în absența semnelor unei infracțiuni de serviciu sau ale unei infracțiuni mai grave*. Reglementarea acesteia în Codul penal al Armeniei este similară cu cea dată în legea penală a Republicii Moldova. Din analiza acestor prevederi observăm că, în pofida faptului că dispoziția normelor este descriptivă, este oarecum dificil a delimita infracțiunea de răpire a unei persoane de privațiunea ilegală de libertate, deoarece capturarea victimei poate fi realizată și la locul aflării ei fără deplasarea ulterioară a acesteia în alt loc, iar plasarea ei în orice încăpere se poate realiza și cu deplasarea acesteia.

În același context, analizăm și prevederile legislației penale a unor state din cadrul **Statelor Unite ale Americii**. *Ab initio*, venim cu concretizarea că vom lua în vizor doar privațiunea ilegală de libertate de gradul

doi și răpirea unei persoane de gradul doi, deoarece demersul nostru este axat pe varianta-tip a acestor infracțiuni, fără o incursiune asupra variantelor agravate.

Pornind de la cercetarea conținutului legal al infracțiunii de privațiune ilegală de libertate, identificăm existența acesteia atât în Codul penal Model al SUA, cât și în codurile penale ale statelor. Astfel, în conformitate cu prevederile *Codului penal Model* [27] (secț.212.3), privarea ilegală (falsă) de libertate reprezintă *reținerea cu bună știință a unei persoane în mod ilegal, astfel încât se intervine substanțial în libertatea acesteia*. Iar cu referire la legislația penală a statelor ce au fost studiate, consemnăm că, în marea lor majoritate „privațiunea ilegală de libertate” este reglementată asemănător și este definită ca *limitarea libertății unei alte persoane*.

Este consemnabil că în *Codul penal al Statului Alabama* [1] (lit.b) secț.13A-6-41), în *Codul penal al Statului New York* [28] (secț.135.15), și în *Codul penal al Statului Texas* [35] (lit.b) secț.20.02) sunt stipulate condițiile care exclud răspunderea penală pentru infracțiunea de privare ilegală de libertate, și anume: 1) *când această limitare este săvârșită față de un minor (vârsta este diferită, respectiv 18, 16 și 14 ani); 2) de către o rudă; 3) în scopul exercitării controlului legal asupra lui*. Iar, *Codul penal al Statului Arizona* [3] (lit.b) pct.1 secț.13-1303) în afară de aceste condiții mai introduce și cazul în care *lipsirea de libertate a fost realizată de către un ofițer de pace care acționează cu bună-credință în exercitarea legală a datoriei sale*. Astfel de cauze nu au fost identificate în legislația altor state, dar nici nu considerăm oportună reglementarea lor. Argumentarea este dedusă din existența și a altor situații în care limitarea de libertate poate să fie efectuată în mod legal, de exemplu: controlul exercitat asupra unei persoane psihic bolnave de către persoane responsabile. În așa mod, considerăm că în fiecare caz este necesar de a fi demonstrată legalitatea intervenției în libertatea persoanei, fără o enumerare expresă a acestora.

Incriminarea faptei de răpire a unei persoane (kidnapping) în legislația statelor este cu mult mai diferențiată. Prima modalitate de incriminare o întâlnim în *Codul penal al Statului New York* [29] (secț.135.20), în *Codul penal al Statului Texas* [36] (lit.a) secț.20.03) și în *Codul penal al Statului Alabama* [2] (secț.13A-6-44), în care se stabilește că *persoana săvârșește infracțiunea de răpire a unei persoane dacă aceasta răpește (abducts) o altă persoană, definind „răpirea” în norme ce formulează noțiunile generale, ca: lipsire de libertate cu intenția de a împiedica liberarea persoanei, săvârșită: a) prin ascundere sau reținerea ei într-un loc greu de găsit; ori b) cu aplicarea sau amenințarea cu aplicarea forței fizice mortale*. Astfel, iarăși suntem în situația când este dificilă distingerea acestor fapte, căci este subtilă diferența dintre limitarea libertății și lipsirea de libertate. În plus, aceste coduri incriminează infracțiunea de privațiune ilegală de libertate de gradul întâi (circumstanță agravantă a privațiunii de libertate) ce reprezintă *limitarea libertății persoanei, când ea este supusă riscului vătămării grave a integrității corporale*. De aici apare întrebarea: Aplicarea forței fizice mortale nu poate cauza vătămări grave?

Un alt model de consacrare a infracțiunii de răpire a unei persoane îl regăsim în legislația penală a statelor americane, caracterizându-se prin existența unor anumite scopuri, și nu prin descrierea modalităților normative. Asemenea prevederi (cu unele excepții, în sensul că codurile se deosebesc prin scopurile stipulate) le regăsim în *Codul penal al Statului Delaware* [20] (secț.783) al *Statului Arizona* (lit.a) secț.13-1304) al *Statului Hawaii* [23] (§707-720) al *Statului Virginia* [37] (§61-2-14a) și în *Statutul Revizuit al Statului Missouri* [26] (secț.565.110). Astfel, în conformitate cu aceste norme, *o persoană este vinovată de răpirea unei persoane, dacă lipsirea de libertate se săvârșește cu intenția (în scopul): de a reține o altă persoană pentru răscumpărare, recompensă sau concesiune; de a utiliza o altă persoană în calitate de scut sau ostatic; de a facilita săvârșirea unei felonii sau a unei ulterioare evadări; sau cu intenția de a: provoca vătămări corporale, de a viola victima sau de a săvârși alte acțiuni cu caracter sexual, de a teroriza victima ori o altă persoană sau de a captura ori ademeni un minor care nu a atins vârsta de 16 ani de sub supravegherea părinților, tutorelui sau administratorului*. Prin urmare, privațiunea ilegală de libertate se distinge de răpirea unei persoane doar prin existența scopurilor enumerate *supra*. Din punctul nostru de vedere, aceasta este nu altceva decât o privațiune de libertate cu circumstanțe agravante, adică felonie de gradul întâi.

Aceeași modalitate de agravare a răpirii unei persoane în raport cu privațiunea ilegală de libertate o găsim și în *Codul penal al Statului Indiana* [24], însă reglementările acestor fapte diferă de cele menționate *supra*, astfel prezentând interes pentru studiul dat. Aceasta deoarece în afară de faptul că privațiunea de libertate reprezintă *lipsirea cu bună știință și intenționată de libertate a unei persoane fără consimțământul acesteia* (pct.(1) lit.a) secț.35-42-3-3), modalitate normativă a infracțiunii (ceea ce nu a fost întâlnit în legislațiile anterioare) este și *deplasarea cu bună știință și intenționată a unei persoane prin înșelăciune, convingere, violență*

sau amenințarea cu aplicarea acesteia, dintr-un loc în altul (pct.(2) lit.a) secț.35-42-3-3). Iar în conformitate cu secț.35-42-3-2, prin răpirea unei persoane se înțelege săvârșirea aceluiași acțiuni: 1) în scopul de a primi o recompensă; 2) în procesul răpirii mijlocului de transport; 3) în scopul de a obține libertatea sau cu intenția de a ajuta la evadarea unei persoane din închisoare; ori 4) cu scopul de a folosi persoana reținută în calitate de scut sau ostatic.

În conformitate cu **Codul penal al Statului Wisconsin** [38] (sect. 940.31), manifestarea exterioară de săvârșire a infracțiunii de răpire a unei persoane poate lua forma uneia dintre cele trei modalități: (a) deplasarea persoanei dintr-un loc în altul fără consimțământul acesteia, prin aplicarea forței sau amenințarea aplicării unei forțe iminente și cu intenția/scopul de a o limita de libertate sau de a o închide în secret ori de a o duce în afara statului său, fie de a o ține să acorde servicii împotriva voinței sale; ori b) prinderea sau limitarea unei persoane fără consimțământul acesteia, prin aplicarea forței sau prin amenințarea cu aplicarea unei forțe iminente și cu intenția de a o limita de libertate sau de a o închide în secret ori de a o duce în afara statului său, fie de a o ține să acorde servicii împotriva voinței sale; ori c) determinarea unei persoane prin înșelăciune de a merge dintr-un loc în altul cu intenția de a o limita de libertate sau de a o închide în secret ori de a o duce în afara statului său, fie de a o ține să acorde servicii împotriva voinței sale. Deși după conținutul său această normă diferă de formulările anterioare, în esență ea este similară, cu excepția incidenței unui scop special, și anume: scoaterea victimei în afara statului și/sau ținerea acesteia în servitute. Similar este incriminată această infracțiune și în §21-741 din **Statutul Statului Oklahoma** [31].

Revenind la analiza prevederilor **Codului penal Model**, observăm semne obiective ale infracțiunii de răpire a unei persoane (secț.212.1) ce nu au fost preluate de codurile penale ale statelor. Aceste semne le determinăm din dispoziția normei: o persoană este vinovată de răpire în cazul în care aceasta elimină/scoate în mod ilegal o altă persoană de la locul său de reședință sau de serviciu/ocupație, sau o deplasează la o distanță considerabilă de la locul unde se află, sau în cazul în care o limitează de libertate în mod ilegal pentru o perioadă substanțială de timp într-un loc izolat, cu oricare din următoarele scopuri: (a) să o dețină pentru răscumpărare sau recompensă ori ca un scut sau ostatic; sau (b) să faciliteze comiterea unei felonii sau ulterioarei evadări; sau (c) de a provoca vătămări corporale sau teroriza victima ori o altă persoană; sau (d) pentru a interveni în activitatea guvernamentală sau politică (sublinierea ne aparține – n.a.). Mai mult, legiuitorul, concretizează, în sensul acestei secțiuni, că o eliminare sau izolare este ilegală în cazul în care se realizează cu aplicarea forței, prin amenințare sau înșelăciune ori se îndreaptă împotriva unei persoane care este sub vârsta de 14 ani ori asupra unei persoane iresponsabile, dacă se realizează fără consimțământul unui părinte, tutore sau altei persoane responsabile de supravegherea generală a bunăstării acesteia. Cu toate că această normă conține în calitate de acțiune alternativă privațiunea ilegală de libertate, ea prevede unele semne ce nu a fost întâlnite până acum, și anume: scoaterea persoanei de la locul aflării ei și deplasarea acesteia la o distanță considerabilă, iar în raport cu privațiunea de libertate se impune condiția ca aceasta să fie pe un timp substanțial. Însă, nu este clar care este acea distanță pentru a fi considerabilă și ce se întâmplă în cazul în care distanța nu este destul de mare, dar persoana este eliminată de la locul ei de reședință? Această întrebare este valabilă și în raport cu timpul substanțial.

Mai mult, practica judiciară a SUA cu referire la prevederile sus-menționate în cadrul infracțiunii de răpire a străbilit că un semn obligatoriu îl reprezintă deplasarea victimei din locul aflării sale. Iar în cazul penal *People versus Chessman*, când făptuitorul cu forța a scos victima din propriul automobil, a urcat-o în automobilul său și s-au deplasat la o distanță de aproximativ 7 metri, instanța a decis că, pentru a încadra fapta de răpire, nu este necesar ca distanța de deplasare să fie considerabilă, ci faptul că deplasarea este una forțată [7].

Prevederi asemănătoare găsim și în **Codul penal al Porto-Rico din 2004** [9], art.169 din care conține următoarea notă: când victima este răpită de la locul aflării ei și transferată în altă parte, o asemenea răpire a victimei trebuie să dureze o perioadă substanțială (semnificativă/ considerabilă) de timp sau (transportată) la o distanță considerabilă și să nu se refere pur și simplu la comiterea unei alte infracțiuni. Însă, ulterior ele au fost modificate. Probabil, legiuitorul din Porto-Rico, ciocnindu-se de aceeași situație, a modificat textul legii [10]. Astfel, persoana săvârșește fapta incriminată la art.157 (răpirea unei persoane) dacă, prin aplicarea forței fizice, violență, intimidare, fraudă sau înșelăciune, răpește sau reține și ascunde o altă persoană privând-o de libertate. Pentru ca infracțiunea să fie considerată răpire, nu este necesar ca scoaterea (sustracțiunea) să fie la o distanță sau pe o perioadă de timp substanțială; este suficientă deplasarea sau transferarea de la un loc la altul (sublinierea ne aparține – n.a.). Concretizăm că la art.155 din Codul penal al Porto-Rico legiu-

torul incriminează infracțiunea de privațiune ilegală de libertate ca *limitare substanțială a libertății unei altei persoane*.

În altă ordine de idei, răpirea unei persoane și privațiunea ilegală de libertate sunt incriminate distinct în **legislația penală a Germaniei**. Astfel, în conformitate cu §239 din Codul penal al Germaniei [34], persoana poartă răspundere penală pentru privațiunea ilegală de libertate, dacă *întemnițează o persoană sau în alte moduri o privează de libertate*, iar pentru infracțiunea de răpire a unei persoane (§234 Menschenraub), dacă, *prin aplicarea violenței, amenințarea cu aplicarea violenței semnificative sau prin înșelăciune, capturează o persoană, pentru a o pune într-o stare de neputință sau pentru a o supune serviciului într-o instituție militară ori cvasimilitară în străinătate*. De fapt, în legislația Germaniei remarcăm o diversitate de norme ce incriminează răpirea: §234a Verschleppung – *răpirea cu scoaterea persoanei în afara teritoriului de aplicabilitate a legii*; §235 Entziehung Minderjähriger – *răpirea minorilor*; §239a Erpresserischer Menschenraub – *răpirea în scop de extorcare*.

Și legiuitorul portughez consacră aceste infracțiuni în două norme diferite. Potrivit art.158⁰ din **Codul penal al Portugaliei** [12], persoana se face vinovată de privațiune ilegală de libertate, dacă *capturează, deține, arestează sau reține o altă persoană sau în alt mod o privează de libertate*. Iar în conformitate cu art.160⁰, persoana poartă răspundere pentru răpire în cazul în care, *prin violență, amenințare sau înșelăciune, răpește o altă persoană cu intenția de a: supune victima la extorcare; comite o crimă împotriva libertății și autodeterminării sexuale a victimei; obține o răscumpărare ori recompensă; constrânge o autoritate publică sau o terță persoană la o anumită acțiune sau de a omite săvârșirea acțiunii, fie de a sprijini o activitate*.

Infracțiunile analizate sunt prevăzute ca două norme diferite și în **Codul penal al Spaniei** [11]. Pentru argumentare, facem trimitere la alin.(1) art.163 ce incriminează fapta de *încarcerare sau reținere a unei persoane cu privarea ei de libertate* și la art.164, unde se stipulează că *răpirea unei persoane reprezintă orice situație ce impune condiții pentru eliberarea ei*.

Merită atenție și prevederile **Codului penal al Israelului** [39], care incriminează, la art.369, infracțiunea de răpire a unei persoane ca fiind *obligarea unei persoane prin forță sau amenințări, precum și seducerea prin înșelăciune să părăsească locul în care acesta se află*, iar la art.377 privațiunea ilegală de libertate este definită ca *arestarea ilegală a persoanei sau privarea ei de libertate*. Din conținutul acestor norme putem surprinde un traseu clar de delimitare a infracțiunilor: pentru existența infracțiunii de răpire a unei persoane este necesară scoaterea acesteia de la locul aflării sale.

Un alt vector al investigației îl reprezintă analiza legislațiilor, în care infracțiunile de privațiune ilegală de libertate și de răpire a unei persoane sunt reunite în cadrul unei singure dispoziții – varianta combinată.

În acest context analizăm reglementările **Codului penal al Franței** [8], întrucât în cadrul *Secțiunii Ibis. Răpirea și privarea ilegală de libertate a Capitolului IV. Atentate asupra libertății persoanei* surprindem art.224-1 ce incriminează fapta de *arestare fără ordinul autorităților constituite și, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, de răpire, reținere sau sechestrare a unei persoane*. Din aceste prevederi rezultă că modalitatea de atentare la libertatea persoanei nu are importanță la încadrarea faptei, ci doar la individualizarea pedepsei penale. Aceeași modalitate de incriminare este prezentă și în **Codul penal al Elveției** [51]. Astfel, la art.183 privațiunea ilegală de libertate și răpirea persoanei reprezintă *capturarea ilegală a persoanei sau ținerea ei în captivitate sau altă modalitate de lipsire ilegală de libertate, răpirea ei prin aplicarea violenței, înșelăciune sau amenințare*. Din același grup de state face parte și Ucraina, aceasta deoarece dispoziția normei prevăzute la art.149 din **Codul penal al Ucrainei** [40] incriminează fapta de *privațiune ilegală de libertate sau răpirea unei persoane*.

Și, în cele din urmă, ne vom referi la **legislația română**. Făcând referire la Codul penal al României din 1968 (abrogat) [15], în care răpirea persoanei a fost prevăzută ca circumstanță agravantă a infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegal (alin.(2) art.189), este firească întrebarea: De ce în Noul Cod penal al României [14] legiuitorul le reunește într-o dispoziție unică (art.205)? Spunând într-o dispoziție unică nu am comis nicio eroare, în pofida faptului că în doctrină există opinia precum că dispoziția de la alin.(2) art.205 din Noul Cod penal al României este circumstanță agravantă a privațiunii ilegale de libertate [30, p.402]. Pentru argumentare facem referire la conținutul acestui alineat, și anume: *se consideră lipsire de libertate și răpirea unei persoane aflate în imposibilitatea de a-și exprima voința ori de a se apăra*, care de fapt este nu altceva decât o notă inclusă în scop de concretizare, adică, răpirea oricărei persoane (chiar și răpirea unei persoane aflate...) este o lipsire de libertate în mod ilegal (sublinierea ne aparține – n.a.) și nu în calitate de circumstanță agravantă, deoarece aceasta nu conține o sancțiune ce agravează pedeapsa prevăzută la alineatul (1), fapt recunoscut și în literatura de specialitate [22, p.129].

Să înțelegem că aglutinarea acestor fapte a fost generată de faptul că atât privarea ilegală de libertate, cât și răpirea unei persoane aduc atingere aceleiași valori sociale – libertății fizice a persoanei? Sau poate legiuitorul a asigurat prin aceasta excluderea posibilității de încadrare juridică eronată? Cu toate acestea, în literatura de specialitate este criticată această reuniune de fapte, fiind propusă disjungerea lor în norme separate [42, p.10], opinie cu care suntem de acord. Ne bazăm pe doi factori primordiali: materialitatea și prejudiciabilitatea faptelor. Demonstrând această poziție, pornim de la etimologia conceptelor „a răpi” și „a priva”. Astfel, în Dicționarul Explicativ al Limbii Române noțiunea „a răpi” este definită ca *a lua cu sila pe cineva, a duce cu sine în mod silnic pe cineva, a fura* [21, p.889], iar „a priva” semnifică: *a împiedica pe cineva să se bucure de un avantaj, de un drept care i se cuvine, de ceva necesar* [21, p.851]. Deci, linia principală de demarcare constă în faptul luării și deplasării, acțiuni specifice doar răpirii. În aceeași ordine de idei, analizând literatura de specialitate [4, p.317; 5, p.99; 6, p.325; 25, p.129; 33, p.97; 41, p.204; 42, p.10; 43, p.98] am ajuns la concluzia că elementul material al infracțiunii de răpire a persoanei are un caracter etapizat, și anume: 1) *capturarea pe ascuns sau deschis a unei persoane însoțită de aplicarea violenței fizice sau psihice, înșelare, abuz de încredere sau cu folosirea de starea de neputință a victimei*, 2) *urmată de luarea și deplasarea, împotriva voinței acesteia, într-un alt loc de unde se afla cu* 3) *ulterioara ei reținere ilegală*. Din această conjunctură derivă complexitatea infracțiunii de răpire a unei persoane *vis-à-vis* de privațiunea ilegală de libertate, iar faptul că victima este scoasă din micromediul obișnuit de trai (locul aflării ei) sporește pericolozitatea infracțiunii.

În concluzie dorim să concretizăm că nu are importanță după care model (*nomen iuris* sau combinat) legiuitorul incriminează aceste infracțiuni. Relevant este faptul că în momentul adoptării normelor ele să aibă un conținut clar și precis, astfel respectând imperativul *lex certa* al principiului legalității.

Bibliografie:

1. *Alabama Code* – Section 13A-6-42: Unlawful imprisonment in the second degree. [Accesat: 18.09.2014] Disponibil: <http://codes.lp.findlaw.com/alcode/13A/6/3/13A-6-42>
2. *Alabama Code* – Section 13A-6-44: Kidnapping in the second degree. [Accesat: 18.09.2014] Disponibil: <http://codes.lp.findlaw.com/alcode/13A/6/3/13A-6-44>
3. *Arizona State Legislature*. Title 13. Criminal Code. [Accesat: 18.09.2014] Disponibil: <http://www.azleg.gov/arizonarevisedstatutes.asp?Title=13>
4. BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, Gh., BERLIBA, V. ș.a. *Codul Penal al Republicii Moldova: Comentariu*. (Legea nr.985-XVI din 18.04.2002. Cu toate modificările operate până la republicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.72-79/195 din 14.04.2009. Adnotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale). Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p. ISBN 978-9975-105-20-0
5. BORODAC, A. *Manual de drept penal. Partea Specială*. Chișinău, 2004. 622 p. ISBN 9975-9788-7-8
6. BRÎNZĂ, S., STATI, V. *Drept penal. Partea Specială*. Vol.I. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2011. 1324 p. ISBN 978-9975-53-034-7
7. *California Law Review*, The Supreme Court of California 1969-1970: Criminal Law-V, 59 Cal. L. Rev. 180 (1971), p.182 [Accesat: 18.09.2014] Disponibil: <http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2701&context=californialawreview>
8. *Code pénal (France)*. Version consolidée du code au 12 juillet 2014. [Accesat: 21.08.2014] Disponibil: <http://codes.droit.org/cod/penal.pdf>
9. *Código Penal de Puerto Rico* de 2004. [Accesat: 21.08.2014] Disponibil: <http://www.lexjuris.com/>
10. *Código Penal de Puerto Rico* de 2012. Ley Núm. 146 de 30 de julio de 2012. [Accesat: 21.08.2014] Disponibil: <http://www.lexjuris.com/>
11. *Código Penal Español* (Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre). [Accesat: 21.08.2014] Disponibil: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444>
12. *Código Penal Português*. [Accesat: 21.08.2014] Disponibil: <http://www.hsph.harvard.edu/population/domesticviolence/portugal.penal.95.pdf>
13. *Codul penal al Republicii Moldova*, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.128-129.
14. *Codul penal al României* (Legea nr.286/2009), în vigoare din 1 februarie 2014 (Legea nr.187/2012). București: C.H. Beck, 2009. 234 p. ISBN 978-973-115-589-0
15. *Codul penal al României* adoptat la 21.06.1968. În: *Buletinul Oficial*, 1968, nr. 79-79 bis. Republicat în temeiul Legii nr. 140/1997. În: *Monitorul Oficial al României*, 1997, nr. 65 (abrogat).
16. *Constituția Republicii Moldova*: Legea Republicii Moldova din 29 iulie 1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr.1, în vigoare din 27 august 1994.

17. *Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale*, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24.07.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.54-55/502.
18. *Declarația Drepturilor Omului și ale Cetățeanului a Adunării Naționale Franceze*, adoptată la 26 august 1789 [Accesat 05.09.2014] Disponibil: http://www.dadalos.org/rom/Menschenrechte/grundkurs_2/Materialien/dokument_4.htm
19. *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 10 septembrie 1948. [Accesat: 05.09.2014] Disponibil: http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/drepturi_onu.php
20. *Delaware Criminal Code* – Section 783: Kidnapping in the second degree. [Accesat: 18.09.2014] Disponibil: <http://codes.lp.findlaw.com/decode/11/5/II/783>
21. *Dicționar Explicativ al Limbii Române*. Ediția a II-a. Cond. lucrării Ion Coteanu. Academia Română: Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan”. București: Univers Enciclopedic, 1998, 1195 p.
22. *Explicații preliminare ale noului Cod penal. Vol.III (Articolele 188-256)* / Coord. ANTONIU, Gh. București: Universul Juridic, 2013. 655 p. ISBN 978-606-673-182-9
23. *Hawaii Criminal Code*. Part IV. Kidnapping and related offenses; criminal coercion. [Accesat 18.09.2014] Disponibil: http://www.capitol.hawaii.gov/hrscurrent/Vol14_Ch0701-0853/HR_S0707/HRS_0707-0720.htm
24. *Indiana Criminal Code*. Section 35-42-3-3: Criminal Confinement. [Accesat: 18.09.2014] Disponibil: <http://codes.lp.findlaw.com/incode/35/42/3/35-42-3-3>; Section 35-42-3-2: Kidnapping. [Accesat: 18.09.2014] Disponibil: <http://codes.lp.findlaw.com/incode/35/42/3/35-42-3-2>
25. LOGHIN, O. *Drept penal român. Partea Specială*. Vol.I. București: Șansa S.R.L. și Universul, 1994. 327 p. ISBN 973-9167-10-1 (Șansa) ISBN 973-9027-20-2 (Universul)
26. *Missouri Revised Statutes*. Chapter 565: Offenses Against the Person. [Accesat: 05.09.2014] Disponibil: <http://www.moga.mo.gov/statutes/C565.HTM>
27. *Model Penal Code Annotated*. Kidnapping and related offenses; coercion. [Accesat: 21.08.2014] Disponibil: <http://www.law-lib.utoronto.ca/bclc/crimweb/web1/mpc/mpc.html>
28. *New York Penal Code*. Section 135.15: Unlawful imprisonment; defense. [Accesat: 21.08.2014] Disponibil: <http://codes.lp.findlaw.com/nycode/PEN/THREE/H/135/135.15>
29. *New York Penal Code*. Section 135.20: Kidnapping in the second degree. [Accesat: 05.09.2014] Disponibil: <http://codes.lp.findlaw.com/nycode/PEN/THREE/H/135/135.20>
30. *Noul Cod penal. Note. Corelații. Explicații*. / Coord. HOTCA, N.A. București: C.H. Beck, 2014. 800 p. ISBN 978-606-18-0328-6
31. *Oklahoma Statutes*. Title 21. Crimes and punishments. [Accesat: 05.09.2014] Disponibil: http://www.law.cornell.edu/wex/table_criminal_code
32. *Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice*, adoptat și deschis spre semnare de Adunarea generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966, în vigoare la 23 martie 1967. În: *Tratate internaționale*, Vol.1, 1998.
33. RUSU, I., RUSU, M.-I. *Lipsirea de libertate în mod ilegal*. București: Universul Juridic, 2010. 356 p. ISBN 978-973-127-267-2
34. *Strafgesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 13. November 1998 (BGBl. I S. 3322)*, das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 23. April 2014 (BGBl. I S. 410) geändert worden ist. [Accesat: 05.09.2014] Disponibil: <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/stgb/gesamt.pdf>
35. *Texas Penal Code*. [Accesat: 05.09.2014] Disponibil: http://www.law.cornell.edu/wex/table_criminal_code
36. *Texas Penal Code*. Section 20.03 – Kidnapping. [Accesat: 05.09.2014] Disponibil: <http://codes.lp.findlaw.com/txstatutes/PE/5/20/20.03>
37. *West Virginia Code*. Chapter 61. Crimes and their punishment. [Accesat: 21.08.2014] Disponibil: <http://www.legis.state.wv.us/wvcode/Code.cfm?chap=61&art=2#02>
38. *Wisconsin Statutes* updated though 2013 Wis. Act 380 and all Supreme Court Orders entered before June 30, 2014. Published and certified under s. 35.18. Changes effective after July 1, 2014 are designated by NOTES. [Accesat: 21.08.2014] Disponibil: <https://docs.legis.wisconsin.gov/statutes/statutes/940/II/31>
39. *Закон об уголовном праве Израиля*. Постатейный перевод с иврита на русский язык. Издание второе, переработанное и дополненное. / Автор перевода Марат ДОРФМАН, 2010.
40. *Кримінальний Кодекс України*. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 25-26, ст.131. [Accesat: 25.06.2013] Disponibil: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page>
41. *Курс российского уголовного права. Особенная часть* / Под ред. КУДРЯВЦЕВА, В.Н., НАУМОВА, А.И. Москва: Спарк, 2002. 1041 с. ISBN 5-88914-188-0
42. Політова А. *Кримінально-правова характеристика злочинів проти свободи особи за законодавством України*: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Київ, 2007. 27 с.

43. *Уголовное право России. Особенная часть* / Под ред. Л.КРУГЛИКОВА, 2-е изд. Москва: Волтерс Клувер, 2004. 450 с. ISBN 5-466-00027-2
44. *Уголовный кодекс Азербайджанской Республики*: Утвержден Законом Азербайджанской Республики №787-IQ от 30 декабря 1999 г., вступил в силу с 1 сентября 2000 г. согласно Закону Азербайджанской Республики № 886-IQ от 26 мая 2000 г. [Accesat: 25.06.2013] Disponibil: <http://www.twirpx.com>
45. *Уголовный кодекс Республики Армения*, принят 18 апреля 1999 г. [Accesat: 10.07.2012] Disponibil: <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=1349&lang=rus>
46. *Уголовный кодекс Республики Беларусь* № 275-3 от 9 июля 1999 г., принят Палатой представителей 2 июня 1999 г., одобрен Советом Республики 24 июня 1999 г. [Accesat: 25.06.2013] Disponibil: <http://www.twirpx.com>
47. *Уголовный кодекс Республики Болгария*. Законодательство зарубежных стран. / Научное редактирование А.И. ЛУКАШОВА. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001. 298 р. ISBN 5-94201-019-6
48. *Уголовный кодекс Республики Казахстан* №167 от 16 июля 1997 г. În: *Ведомости Парламента Республики Казахстан*, 1997 г., №15-16. 211 с. (тек. ред. 23.11.2010) [Accesat: 25.06.2013] Disponibil: <http://www.twirpx.com>
49. *Уголовный кодекс Республики Таджикистан*. Законодательство зарубежных стран. / Предисловие А.В. ФЕДОРОВА. Санкт-Петербург: Юридический Центр Пресс, 2001. 410 с. ISBN 5-94201-040-4
50. *Уголовный кодекс Российской Федерации*: Закон Российской Федерации № 63-ФЗ от 13 июня 1996 г., принят Государственной Думой 24 мая 1996 г., одобрен Советом Федерации 5 июня 1996 г., введен в силу с 1 января 1997 г., с изменениями и дополнениями на 13.05.2008. Собрание Законодательства Российской Федерации, 1996, № 25. [Accesat: 25.06.2013] Disponibil: <http://pravo.gov.ru>
51. *Уголовный кодекс Швейцарии*. Законодательство зарубежных стран. / Научное редактирование А.В. СЕРЕБРЕННИКОВОЙ. Санкт-Петербург: Юридический Центр Пресс, 2002. 350 с. ISBN 5-94201-074-9

Prezentat la 27.03.2015